Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Β. Πρεσβεία
Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργόν
Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 2 Φεβρουαρίου 1872

Ἀριθ. 332
Ἀπόῤῥητος

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐν τῇ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου καὶ
ὑπ' ἀρ. 288 ἐκθέσει μου ἔλεγον ὅτι ὁ Μεγὰς
Βεζύρης ἀπέστειλεν ἤδη τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ
ὑπόμνημα τοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἀπάντησις ἔχει
οὕτως· «Ἐλήφθη γνῶσις τῆς ἐπιστολῆς, ἣν
„ἀπεστείλατε εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, κατόπιν
„τῆς χθὲς συγκροτηθείσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις
„Συνελεύσεως. Αἱ μέχρι τοῦδε προσπάθειαι τῆς
„Ὑψηλῆς Πύλης ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ μὴ χωρισθῶσιν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τῶν Γραικῶν, ἀλλ' ἐκ
„τοῦ ἐγγράφου σας φαίνεται ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον
„ἐπιθυμεῖ τὸν χωρισμὸν τῶν Βουλγάρων, ἐπομένως
„ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀφίνει τὴν ἐκ τοῦ χωρισμοῦ
„προκύψουσαν εὐθύνην εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ
„σκοπεύει νὰ ἐκτελέσῃ, ὡς πρὸς τοὺς Βουλγάρους τὴν ἀπόφασιν τῆς Ὑ. Κυβερνήσεως».

Ὁ Πατριάρχης ἐθορυβήθη μεγάλως ἐκ τοῦ Βεζυρικοῦ διαγγέλματος, καθότι αἱ λέξεις "ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως" εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ Φιρμανίου προοίμιον. Χθὲς δὲ συνεκαλέσθη ἡ Σύνοδος καί, διασκέψεως γενομένης, ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ ἐγγράφου παρὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸν Μέγαν Βεζύρην, δι' οὗ νὰ ζητῶνται αἱ ἀναγκαῖαι ἐξηγήσεις περὶ τῆς λέξεως "διαμαρτυρόμεθα" ἥτις παρεξηγήθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου, ὡς ἀποδοθεῖσα δῆθεν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐνῷ ἡ διαμαρτύρησις ἀπέβλεπε τὰς ἀντικανονικὰς πράξεις τῶν Βουλγάρων. Τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφον θέλουν κομίσει σήμερον εἰς τὸν Βεζύρην δύο Ἀρχιερεῖς, καὶ διὰ τῶν ἐξηγήσεων τούτων καὶ τῆς μεσολαβήσεως ἰσχυρῶν τινων ὁμογενῶν ἐξ ἰδίως τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου, ἐλπίζεται νὰ κατευνασθῇ ἡ ὀργὴ τοῦ Βεζύρου, ὅστις εἶναι λίαν ὀξύθυμος καὶ ὁρμητικός.

Τὸν Πατριάρχην εἶδον χθὲς καὶ ἔλαβον γνῶσιν ἐμπιστευτικῶς τοῦ εἰς τὴν Πύλην ἀποσταλησομένου ἐγγράφου, λίαν ἀξιοπρεπῶς συντεταγμένου. Ὁ Πατριάρχης ἦτο λίαν καταβεβλημένος καὶ μοὶ ἔλεγεν ὅτι θέλει παραιτηθῇ. Τὸν ἀπέτρεψα τῆς

ἰδέας ταύτης καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος δὲν εἶναι ἀπελπιστική, ἀφοῦ ὁ Μέγας Βεζύρης ἀνέστειλε τὸ διάταγμα, ὅπερ προετίθετο νὰ στείλῃ εἰς τοὺς Βουλγάρους, ἵνα τοῖς δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἐξάρχου. Συνεβούλευσα δὲ τὸν Πατριάρχην νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτοπρόσωπον ἐξήγησιν, καὶ ὅπως τῷ ἀφαιρέσῃ πᾶσαν πρόφασιν, νὰ αἰτιᾶται τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὡς μὴ θέλουσαν νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, διαιτῶν [illegible] τὰ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος ἐντὸς τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία δύναται ἐν τῇ ἐμπειρίᾳ της νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα ἢ τὴν λύσιν ν' ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Πολιτείαν, χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς ἄλλας διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Βουλγάρων, τῶν ὁποίων ἄλλως τε αἱ ἰδέαι εἶναι γνωσταὶ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε καταρτισθέντων διαφόρων σχεδίων. Ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ἐνέκρινε τὴν γνώμην ταύτην, ἥτις ἄλλως τε, τῷ ὑπεβλήθη καὶ παρὰ τῶν νουνεχεστέρων ὁμογενῶν, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι θέλει ἐκοινώθη κατ' αὐτὰς τὸν Βεζύρην, ἀλλ' ὅτι ἐπιθυμεῖ ὅπως ὁ Βεζύρης τὸν προσκαλέσῃ. Μὴ προσκαλοῦντος δὲ ναὶ ἐπροσπάθω διὰ τοῦ Στρατηγοῦ Ἰγνάτιεφ καὶ δι' ἄλλων μέσων ὅπως τοῦτο κατορθωθῇ. Σήμερον ὁ Στρατηγὸς καταβαίνει αὐτοπροσώπως παρὰ τῷ Μεγάλῳ Βεζύρῃ καὶ μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι θέλει ὁμιλήσει τὰ δέοντα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῷ Μ. Βεζύρῃ.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εὑρίσκεται σήμερον τὸ πολύκροτον Βουλγαρικὸν ζήτημα. Μέχρι τῆς χθὲς ὑπῆρχε κίνδυνος, ὄχι μόνον νὰ ἐπέλθῃ σχίσμα μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ ἔρις μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἐλπίζω ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος ἀπεσοβήθη καὶ ὅτι τὸ ζήτημα εἰσέρχεται εἰς φάσιν ὁμαλωτέραν.

Εὐπειθέστατος

(Ὑπογ.) Δ. Ράζης.